

Sprawa C-682/23**Streszczenie wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym zgodnie z art. 98 § 1 regulaminu postępowania przed Trybunałem Sprawiedliwości****Data wpływu:**

15 listopada 2023 r.

Oznaczenie sądu odsyłającego:

Curtea de Apel Cluj (Rumunia)

Data wydania postanowienia o wystąpieniu z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym:

25 października 2023 r.

Strona powodowa:

E.B. sp. z o.o.

Strona pozwana:

K.B. sp. z o.o.

Przedmiot postępowania głównego

Odwołanie wniesione do Curtea de Apel Cluj (sądu apelacyjnego w Klużu, Rumunia), będącego sądem odsyłającym, od wyroku, w którym Tribunalul Specializat Cluj (sąd orzekający w sprawach handlowych w Klużu, Rumunia) uwzględnił zarzut braku jurysdykcji międzynarodowej sądów rumuńskich w sporze w przedmiocie odpowiedzialności pozaumownej i umownej między dwiema spółkami prawa polskiego.

Przedmiot i podstawa prawna pytania prejudycjalnego

Na podstawie art. 267 TFUE wnosi się o dokonanie wykładni art. 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1215/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (zwanego dalej „rozporządzeniem (UE) nr 1215/2012”).

Pytania prejudycjalne

1. Czy przepisy art. 25 rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady nr. 1215/2012 [z dnia 12 grudnia 2012 r.] w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych należy interpretować w ten sposób, że przyznają one cesjonariuszowi wierzytelności wynikającej z umowy o roboty budowlane prawo do powołania się na klauzulę prorogacyjną zamieszczoną w tej umowie wobec pierwotnej strony umowy, w sytuacji gdy umowa cesji spowodowała, zgodnie z prawem krajowym właściwym dla istoty sporu, przeniesienie wierzytelności i związanych z nią praw, ale nie zobowiązań wynikających z umowy?
2. Czy w przypadku takim jak ten, o którym mowa powyżej, dla ustalenia właściwego sądu ma znaczenie sprzeciw strony będącej sygnatariuszem klauzuli prorogacyjnej, przeciwko której wytoczono powództwo? Czy konieczna jest nowa zgodna wola strony będącej sygnatariuszem, poprzedzająca wytoczenie powództwa lub mu współczesna, aby cesjonariusz będący osobą trzecią mógł powołać się na klauzulę prorogacyjną?

Przywołane przepisy prawa Unii

Artykuł 267 TFUE;

Artykuł 25 i art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2012;

Wyrok z dnia 7 lutego 2013 r., Refcomp SpA, C- 543/10, EU:C:2013:62;

Wyrok z dnia 21 maja 2015 r., CDC Hydrogen Peroxide, C-352/13, EU:C:2015:335;

Wyrok z dnia 28 czerwca 2017 r., Leventis eVafias, C-436/16, EU:C:2017:497;

Wyrok z dnia 18 listopada 2020 r., DelayFix, C-519/19, EU:C:2020:933.

Przytoczone przepisy prawa krajowego

Artykuły 361–363, 415, 416, 471, 472, 509 i 647 polskiego kodeksu cywilnego. Zgodnie z art. 509 § 2 polskiego kodeksu cywilnego „[w]raz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę wszelkie związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o zaległe odsetki”.

Artykuł 1068 ust. 1 Codul român de procedură civilă (rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego) stanowi, że „[w] sprawach majątkowych strony mogą uzgodnić sąd mający jurysdykcję do rozpoznania rzeczywistego lub potencjalnego sporu wynikającego ze stosunku mającego skutki transgraniczne. Porozumienie może zostać zawarte na piśmie, za pomocą telegramu, teleksu, faksu lub innego

środka komunikacji, który umożliwi dowód na piśmie. W braku odmiennego postanowienia jurysdykcja wybranego sądu jest wyłączna”.

Artykuł 1071 Codul român de procedură civilă (rumuńskiego kodeksu postępowania cywilnego), zgodnie z którym: „(1) Sąd rozpoznający sprawę bada z urzędu swoją jurysdykcję międzynarodową, postępując zgodnie z krajowymi przepisami o jurysdykcji. Jeżeli stwierdzi, że ani on, ani żaden inny sąd rumuński nie jest właściwy, odrzuca pozew ze względu na to, że nie podlega on właściwości sądów rumuńskich, bez uszczerbku dla stosowania art. 1070. Od orzeczenia sądu przysługuje odwołanie do sądu wyższej instancji. (2) Brak jurysdykcji międzynarodowej sądu rumuńskiego można zostać podniesiony na każdym etapie postępowania, w tym bezpośrednio w na etapie odwołania. Postanowienia art. 1067 nadal mają zastosowanie”.

Zwięzłe przedstawienie stanu faktycznego i postępowania głównego

- 1 W dniu 21 grudnia 2021 r. E.B. sp. z o.o. (osoba prawna prawa polskiego, zwana dalej „E.B. sp. z o.o” lub „powódką”) wytoczyła powództwo przed Tribunalul Specializat Cluj przeciwko K.P. sp. z o.o. (osobie prawnej prawa polskiego, zwanej dalej „K.P. sp. z o.o” lub „pozwaną”), wnosząc o zobowiązanie K.P. sp. z o.o. do zapłaty kwoty 14 092 308 złotych polskich (PLN) tytułem odszkodowania wraz z odsetkami za zwłokę i innymi kosztami poniesionymi w celu odzyskania tej kwoty, powołując się na odpowiedzialność pozaumowną i umowną K.P. sp. z o.o.
- 2 W dniu 24 marca 2017 r. E.B. sp. z o.o zawarła bowiem z E.PL. (osobą prawną prawa polskiego) umowę o roboty budowlane dotyczącą przygotowania gruntu położonego w Polsce pod budowę fabryki wyrobów drewnianych. W dniu 24 lipca 2017 r. E.B. sp. z o.o. zawarła z E.PL. umowę dotyczącą głównych prac związanych z budową takiej fabryki w Polsce. W dniu 4 marca 2017 r. E.PL. zawarła z E.S.A. (osobą prawną prawa rumuńskiego) umową o podwykonawstwo na roboty budowlane. W dniu 10 lipca 2017 r. E.S.A. zawarła z K.P. sp. z o.o. (osobą prawną prawa polskiego) kolejną umowę o podwykonawstwo na roboty budowlane. Wszystkie ww. umowy, zgodnie z ich postanowieniami, podlegały prawu polskiemu.
- 3 W dniu 16 grudnia 2021 r. E.S.A. przeniosła w drodze umowy, na rzecz E.B. sp. z o.o wierzytelność, którą stanowiło odszkodowanie w wysokości 14 050 878,35 PLN, co do którego E.S.A. twierdziła, że przysługuje jej w stosunku do K.P. sp. z o.o. z tytułu szkody poniesionej jakoby z powodu uchybień w wykonaniu przez K.P. sp. z o.o. zobowiązań podjętych w ramach umowy o podwykonawstwo na roboty budowlane zawartej w dniu 10 lipca 2017 r.
- 4 Na poparcie swoich roszczeń E.B. sp. z o.o. podniosła bądź odpowiedzialność pozaumowną K.P. sp. z o.o. (art. 415 i 416 w związku z art. 361–363 polskiego kodeksu cywilnego), bądź jej odpowiedzialność umowną art. 471 i 472 w związku

z art. 647 i 361–363 polskiego kodeksu cywilnego), oraz – w celu uzasadnienia przyznania jurysdykcji Tribunalul Specializat Cluj – E.B. sp. z o.o. powołała się na klauzulę prorogacyjną zamieszczoną w umowie o podwykonawstwo zawartej w dniu 10 lipca 2017 r. pomiędzy E.S.A. i K.P. sp. z o.o., na podstawie której „ewentualne spory będą rozstrzygane przez sąd właściwy dla siedziby kontrahenta”. Po pierwsze, E.B. sp. z o.o. podniosła, że na mocy przepisów krajowych mających zastosowanie do istoty sprawy, a mianowicie art. 509 § 2 polskiego kodeksu cywilnego, przeszła na nią nie tylko wierzytelność, ale także prawa z nią związane. Po drugie, powołała się na art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012.

- 5 W odpowiedzi na pozew K.P. sp. z o.o. podniosła zarzut braku jurysdykcji międzynarodowej sądów rumuńskich, wskazując, że: a) co się tyczy roszczeń opartych na odpowiedzialności pozaumownej, art. 7 ust. 2 rozporządzenia nr 1215/2021 (K.P. sp. z o.o. twierdzi, że zdarzenie wywołujące szkodę nastąpiło w Polsce, wobec czego jurysdykcję do rozpoznania sporów mają sądy polskie) i b) co się tyczy roszczeń opartych na odpowiedzialności umownej - że E.B. sp. z o.o. jest osobą trzecią w odniesieniu do umowy, w której została zawarta klauzula prorogacyjna, oraz że przysługujący jej status cesjonariusza nie uprawnia jej do powołania się na postanowienia tej klauzuli.
- 6 Orzeczeniem z dnia 19 grudnia 2022 r. Tribunalul Specializat Cluj uwzględnił podniesiony przez K.P. sp. z o.o. zarzut braku jurysdykcji międzynarodowej i w konsekwencji odrzucił pozew jako niepodlegający jurysdykcji sądów rumuńskich.
- 7 W dniu 11 kwietnia 2023 r. E.B. sp. z o.o. odwołała się od tego orzeczenia do Curtea de Apel Cluj (sądu apelacyjnego w Klużu, Rumunia).

Główne argumenty stron w postępowaniu głównym

- 8 Powódka podnosi, że zgodnie z art. 509 § 2 polskiego kodeksu cywilnego w przypadku umowy cesji wierzytelności wraz z wierzytelnością przechodzą na nabywcę związane z nią prawa, w szczególności roszczenie o odsetki za opóźnienie, podkreślając, że cesja wierzytelności powoduje przeniesienie wierzytelności do majątku cesjonariusza/nabywcy, ale nie powoduje przeniesienia zobowiązań cedenta wobec cedowanego dłużnika. Zauważa ona również, że zgodnie z orzecznictwem polskiego Sądu Najwyższego wraz z przelaną wierzytelnością dochodzi również do przeniesienia praw związanych z tą wierzytelnością, w tym możliwości wytoczenia powództwa przed sądem określonym w umowie o prorogacji jurysdykcji.
- 9 E.B. sp. z o.o. powołuje się na zasady wypracowane przez orzecznictwo Trybunału w odniesieniu do wykładni art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012, czyli wyroki w sprawach C-543/10, C-352/13, C-519/19 i C-436/16. Stwierdza następnie, że celem klauzuli prorogacyjnej jest określenie jurysdykcji sądu właściwego w przypadku istniejącego lub potencjalnego konfliktu, zgodnie ze

zgodną wolą stron, oraz że kryteria, które Trybunał narzuca w swoim orzecznictwie, w ramach kontroli, którą sąd krajowy musi przeprowadzić w celu ustalenia, czy klauzula jurysdykcyjna ma zastosowanie, są alternatywne, i mogą nimi być zgoda osoby trzeciej lub wstąpienie tej ostatniej w prawa i obowiązki pierwotnego kontrahenta.

- 10 Powódka stoi na stanowisku, że przystąpienie osoby trzeciej do klauzuli prorogacyjnej, niezależnie od momentu wyrażenia przez nią zgody, jest wystarczające do nadania skuteczności tej klauzuli i że nie jest już potrzebna nowa zgodna wola kontrahenta, ponieważ jest on związana tą klauzulą już od momentu jej przyjęcia. Sąd krajowy nie jest już zatem zobowiązany do badania wstąpienia osoby trzeciej w prawa i obowiązki pierwotnego kontrahenta, które to badanie jest wymagane jako pomocnicze i alternatywne kryterium weryfikacji skuteczności klauzuli prorogacyjnej.
- 11 Powódka podnosi ponadto, że wyroki w sprawach C-543/10, C-352/13 i C-519/19 miały inne podstawy faktyczne niż wyroki w postępowaniu głównym, ponieważ w tamtych sprawach osoba trzecia występowała przeciwko stronie będącej sygnatariuszem umowy na podstawie przepisów prawa powszechnego dotyczące jurysdykcji, a strona będąca sygnatariuszem umowy, w której zawarto klauzulę prorogacyjną, powołała się na tę klauzulę na niekorzyść osoby trzeciej. Jednocześnie w sprawie C-436/16 spór został wszczęty przez stronę będącą sygnatariuszem klauzuli prorogacyjnej przeciwko osobie trzeciej przed sądem określonym na podstawie przepisów innych niż art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012, a osoba trzecia, która nie miała żadnego związku z klauzulą, powołała się na nią w celu zakwestionowania jurysdykcji sądu, przed którym wytoczono powództwo. W odróżnieniu od takich przypadków, w postępowaniu głównym powódka ma status cesjonariusza wierzytelności wynikającej z umowy o podwykonawstwo, w której zawarto klauzulę prorogacyjną, a zatem byłaby uprawniona do powołania się na tę klauzulę w celu wytoczenia powództwa przed sądem wybranym przez strony w pierwotnej umowie.
- 12 E.B. sp. z o.o. podkreśla, że wstąpienie osoby trzeciej w prawa i obowiązki pierwotnej strony umowy staje się istotne jako przesłanka odnosząca się do możliwości zastosowania klauzuli prorogacyjnej, jeżeli kontrahent, będący sygnatariuszem klauzuli, przeciwstawia ją osobie trzeciej, co sprawia, że konieczne jest wyjaśnienie kwestii, czy osoba trzecia jest zobowiązana do przestrzegania umowy dotyczącej jurysdykcji. Tymczasem w postępowaniu głównym obowiązek przestrzegania klauzuli prorogacyjnej nie jest podnoszony wobec osoby trzeciej, lecz przeciwnie, osoba trzecia korzysta z prawa do powołania się na tę klauzulę, które to prawo przysługuje jej na podstawie skutków wywołanych cesją wierzytelności zgodnie z prawem krajowym mającym zastosowanie do istoty sprawy.
- 13 Wreszcie powódka twierdzi, że całe orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości dotyczące wykładni art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 w dziedzinie konosamentu (C-71/83, C-159/97 i C-387/98), umowy ubezpieczenia (C-201/82)

i umowy spółki (C-214/89) potwierdza stanowisko, zgodnie z którym na umowę dotyczącą jurysdykcji można powołać się również wobec osoby trzeciej, na którą przeszły prawa i obowiązki strony będącej sygnatariuszem tej umowy, podobnie jak osoba, która nie jest stroną umowy i która nabywa wynikające z niej prawa, może powołać się na klauzulę prorogacyjną, oraz że zgoda udzielona przez drugą stronę w chwili zawarcia umowy jest wystarczająca, o ile została wyraźnie sformułowana w postanowieniach umownych.

- 14 Powódka pozostawiła sądowi odsyłającemu decyzję, czy skorzystać z mechanizmu odesłania prejudycjalnego uregulowanego w art. 267 TFUE, twierząc jednak, że odesłanie byłoby użyteczne.
- 15 Pozwana wyraziła stanowisko procesowe diametralnie odmienne od stanowiska powódki, skoncentrowane wokół zasady wykładni przepisów art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 w świetle zasady autonomii woli i charakteru *intuitu personae* klauzuli prorogacyjnej.
- 16 Zdaniem pozwanej klauzula prorogacyjna może wywoływać skutki wyłącznie między stronami umowy, a nie wobec osoby trzeciej, a wniosek ten opiera się na charakterze *intuitu personae* przedmiotowej klauzuli, wynikającej z negocjacji między stronami i ściśle odnoszącej się do osoby kontrahenta, z którym klauzula została uzgodniona. Zważywszy, że zgodnie z art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 materialną przesłanką ważności klauzuli prorogacyjnej jest wyraźne wskazanie stosunku prawnego, z którego wynika ewentualny spór podlegający rozstrzygnięciu przez właściwy sąd, konieczne jest każdorazowe istnienie pomiędzy stronami sporu umowy dotyczącej jurysdykcji, która jako mająca charakter autonomiczny musi być oceniana w oderwaniu od umowy leżącej u podstaw sporu. Jednym z argumentów w tym zakresie jest okoliczność, że zgodnie z rozporządzeniem nr 1215/2012 uregulowanie umowy dotyczącej jurysdykcji w art. 25 ma charakter autonomiczny w stosunku do kwestii prawa krajowego odnoszącego się do zobowiązań stron.
- 17 K.P. sp. z o.o. podkreśliła też, że uregulowanie zawarte w art. 25 opiera się na zasadzie autonomii stron, wyrażonej w motywie 19 rozporządzenia nr 1215/2012, wskazując, że zgodnie z tą zasadą osoba trzecia nie może powoływać się na klauzulę prorogacyjną wobec sygnatariusza tej klauzuli, ponieważ zgoda tego ostatniego na tę klauzulę została wyrażona ze względu na stosunek prawny nawiązany z jego kontrahentem i ogranicza się do jego stosunków z tym kontrahentem, a nie z osobami trzecimi, które nabyły prawa wynikające z pierwotnej umowy.
- 18 Wreszcie pozwana wysunęła argument, zgodnie z którym zasada ustanowiona w art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 ma charakter wyjątku, a zatem powinna być interpretowana i stosowana w sposób ścisły, ponieważ hipoteza przewidziana w tym przepisie dotyczy istnienia umowy między stronami, na mocy której jurysdykcja do rozpoznania sporu związanego z określonym stosunkiem prawnym została przyznana sądowi jednego państwa członkowskiego, w związku z czym

konieczne jest, aby umowa dotycząca jurysdykcji została zawarta przez same strony sporu.

- 19 Pozwana sprzeciwiła się, co do zasady, skierowaniu do Trybunału wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym i sformułowała, tytułem ewentualnym, cztery pytania, wskazujące w istocie na konieczność dokonania wykładni art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012.

Zwięzły opis uzasadnienia odesłania prejudycjalnego

- 20 Sąd odsyłający stwierdza, że dwa warianty wykładni art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 przedstawione przez strony są prawdopodobne w odniesieniu do konkretnej hipotezy, w której osoba trzecia powołująca się na klauzulę prorogacyjną ma status cesjonariusza wierzytelności wynikających z umowy, w której zawarta została wspomniana klauzula, a zgodnie z prawem krajowym wybranym jako *lex causae*, w tym przypadku prawem polskim, na cesjonariusza przechodzi jedynie wierzytelność i prawa z nią związane, nie zaś zobowiązania, które spoczywały na pierwotnym kontrahencie.
- 21 W szczególności trudność w wykładni art. 25 rozporządzenia nr.1215/2012, która pojawia się przed sądem odwoławczym, polega na tym, że pomimo iż wszystkie prawa i obowiązki strony umowy będącej cedentem nie przeszły w pełni na osobę trzecią będącą cesjonariuszem, powołuje się ona na klauzulę prorogacyjną, korzystając w ten sposób z uprawnienia w stosunku do scedowanego dłużnika, który zaakceptował tę klauzulę poprzez podpisanie umowy.
- 22 Co się tyczy podstawy wskazanej przez powódkę w celu powołania się na klauzulę prorogacyjną, a mianowicie okoliczności, że zgodnie z prawem krajowym mającym zastosowanie do istoty sprawy wraz z wierzytelnością przeszły na nią związane z nią prawa, sąd odsyłający wskazuje, że chociaż co do zasady kwalifikacja prawa do zwrócenia się do określonego sądu na podstawie umowy jurysdykcyjnej jako prawa związanego lub niezwiązanego ze scedowaną wierzytelnością może być również kwestią objętą zakresem stosowania przepisów prawa krajowego, nie można zapominać, że wydaje się, iż do powołania się na klauzulę prorogacyjną zawartą w umowie dochodzi w ramach wykonania przez cesjonariusza prawa uznanego w umowie na rzecz cedenta, nie zaś w ramach zobowiązania, za który cesjonariusz odpowiedzialny.
- 23 Ponadto sąd odsyłający przyznaje, że nie można zaprzeczyć, iż uzasadnienie dla uregulowania klauzuli prorogacyjnej w rozporządzeniu nr 1215/2012 stanowi zasada autonomii woli stron umowy, w myśl której decydujące znaczenie powinna mieć zgodna wola stron co do określonego sądu dla już wynikłych lub przyszłych sporów wynikających z określonego stosunku prawnego. Zgodnie z tą zasadą umowa dotycząca jurysdykcji może stać się skuteczna jedynie w stosunku do stron, które zawarły tę umowę, zaś osoba trzecia, nawet jeśli nabywa pewne wierzytelności wynikające z umowy podstawowej, nie może powoływać się na umowę dotyczącą jurysdykcji, wiążącą jedynie pierwotne strony umowy. Sąd

odsyłający powołuje się w tym względzie na wyrok Trybunału w sprawie C-436/16 (pkt 35–37) i na wyrok Trybunału w sprawie C-519/19 (pkt 42–44), w których wspomniano o tym, że weryfikacja zgody stron na klauzulę prorogacyjną powinna dotyczyć obu stron spornych, zarówno strony, która powołuje się na klauzulę, jak i strony, wobec której powołano się na tę klauzulę, a zgodę sygnatariusza klauzuli należy oceniać w odniesieniu do strony będącej jego przeciwnikiem w sporze.

- 24 Co się tyczy szerokiego orzecznictwa Trybunału dotyczącego wykładni art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 w pewnych ściśle wyspecjalizowanych dziedzinach, takich jak konosament (C-71/83, C-159/97, C-387/98), ubezpieczenia (C-201/82), spółki (C-214/89), sąd odsyłający twierdzi, że wykładnia ta jest ograniczona do dziedzin, do których się odnosi.
- 25 Sąd odsyłający zauważa, że wypracowane w orzecznictwie Trybunału kryteria skuteczności klauzuli prorogacyjnej zostały ustalone w sprawach, w których klauzula ta została zakwestionowana przez osobę trzecią, która nie była jej sygnatariuszem, i zostało stwierdzone, że konieczne jest ustalenie, czy ta osoba trzecia wyraziła taką zgodę, a jeśli nie, to czy wstąpiła ona we wszystkie prawa i obowiązki stron, przyjmując zatem również obowiązek przestrzegania tej klauzuli (sprawy C-543/10, C-352/13, C-519/19). Wskazuje on, że jedynie w sprawie C-436/16 osoba trzecia powołała się na klauzulę prorogacyjną. Jednakże w postępowaniu głównym klauzula prorogacyjna nie została podniesiona wobec osoby trzeciej, aby sprawdzić, zgodnie z kryteriami wypracowanymi w orzecznictwie Trybunału, czy wywołuje ona skutki prawne.
- 26 Sąd odsyłający uważa zatem za użyteczne przedstawienie pewnych pytań w celu wyjaśnienia (i) jak należy interpretować art. 25 rozporządzenia nr 1215/2012 w szczególnym przypadku, gdy na klauzulę prorogacyjną powołuje się cesjonariusz, który na podstawie umowy cesji wierzytelności nabył prawa wynikające z umowy leżącej u podstawowej, w której zamieszczona klauzula prorogacyjna (ii) a także kwestii (a) czy sytuacja procesowa strony, która podpisała klauzulę prorogacyjną, ma znaczenie dla zapewnienia skuteczności tej klauzuli oraz (b) czy dla skuteczności tej klauzuli, na którą powołuje się osoba trzecia, konieczna jest nowa zgodna wola ze strony sygnatariusza klauzuli?
- 27 Sąd odsyłający orzeka w przedmiocie sporu w postępowaniu głównym jako sąd odwoławczy, a wydane orzeczenie jest prawomocne.